

Volatiliteetin ja äänestysprosentin muutoksen välinen suhde

PERTTI TIMONEN

Antti Pajalan ja Matti Wibergin kirjoitus volatiliteetista *Politiikka*-lehdessä (*Politiikka* 2 / 2009, 128–136) oli sen verran herätteellinen, että innostuin sen perusteella laskemaan volatiliteetin ja äänestysprosentin muutoksen välisen suhteen eduskuntavaaleissa vuosilta 1945–2007.

Volatiliteetti ei käsitteenä ole ehkä ihan niin tuntematon vaalitutkijoille kuin Pajala ja Wiberg antavat ymmärtää, mutta se ei nyt ole tämän kirjoituksen pääasia.

Tilastollisena menetelmänä käytin yksinkertaista järjestyskorrelaatiota. Lähtöhypoteesinani oli, että mitä suurempi muutos äänestysprosentissa, sitä suurempi volatiliteetti. Tuntui loogiselta ajatella, että vaaliosanon kasvaessa urnille tulee runsaasti äänestäjiä, jotka haluavat muutoksia senhetkiseen politiikkaan. Tai jos äänestysprosentti laskee, urnilta jäävät pois nimenomaan jonkin yksittäisen puolueen kannattajat, jotka eivät ole olleet tyytyväisiä puolueensa politiikkaan ja haluavat näin rangaista puoluettaan.

Tulos oli pienoinen yllätys, sillä järjestyskorrelaation arvoksi tuli -0.31 . Arvo ei ole korkea, mutta se on negatiivinen ja tilastollisesti oireellinen.

Äänestysprosentin muutoksella ei ole siis mitään vaikutusta volatiliteetin suuruuteen tai jos on,

niin siten, että mitä suurempi muutos äänestysosanotossa, sitä pienempi volatiliteetti eli puolueiden voimasuhteiden muutos. Ja toisin päin: mitä pienempi muutos äänestysprosentissa, sitä suurempi volatiliteetti.

Miten tulosta pitäisi sitten tulkita? Onko tosiaan niin, että muutoksen vaalituloksissa aiheuttavatkin aktiiviset, vaaleista vaaleihin äänestävät eivätkä satunnaisäänestäjät? Jos tämä tulkinta hyväksytään, sillä on merkitystä ainakin puolueiden vaalistrategiaan.

Olen useissa yhteyksissä puoltanut äänestyspakkoa myös Suomeen monen läsieurooppalaisen maan tavoin. Perusteluna olen käyttänyt esimerkiksi sitä, että näin saataisiin vaaleissa poliittisesti ”oikeampi” tulos. Edellä olevan tuloksen perusteella voisi käydäkin niin, etteivät poliittiset voimasuhteet muuttuisi juuri ollenkaan eli volatiliteetti jäisi hyvin alhaiseksi. Toki äänestysprosentin muutos olisi pakkoäänestämässä niin huomattava, että tulos saattaisi olla toinenkin. Kyllä vaalimatematiikka on kiehtovaa!

LÄHTEET

Pajala Antti-Wiberg Matti. 2009. Vakaata murskavoitoista ja rökäletappioista huolimatta. *Politiikka* 51:2, s. 128–136.